

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	5 november 2024	n.v.t.

Onderwerp

Afwegingskader projecten ZH-PLG

Advies

1. Vast te stellen het afwegingskader projecten Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG);
2. Vast te stellen de brief aan Provinciale Staten waarmee het afwegingskader projecten Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) ter informatie wordt aangeboden;
3. Vast te stellen de brief aan gebiedspartners ZH-PLG waarmee het afwegingskader projecten Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) ter informatie wordt aangeboden;
4. Vast te stellen de publiekssamenvatting over het besluit van Gedeputeerde Staten over het afwegingskader projecten Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG).

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder in de brieven ook de tabel "Beschikbaar budget LVVN", zoals dat in het GS voorstel staat, op te nemen.

.

Bijlagen

1. Afwegingskader projecten ZH-PLG
2. GS brief aan PS afwegingskader projecten ZH-PLG
3. GS brief aan gebiedspartners ZH-PLG afwegingskader projecten ZH-PLG
4. Groslijst beantwoording input gebiedspartners

1 Toelichting voor het College

In maart 2024 hebben GS het Maatregelenpakket ZH-PLG vastgesteld en ingediend bij het ministerie LVVN (destijds LNV). Dit Maatregelenpakket omvat 59 projectvoorstellen die op korte termijn uitgevoerd kunnen worden ten behoeve van de ZH-PLG doelen. De geraamde omvang daarvan is € 696,4 miljoen¹. Het maatregelenpakket is (financieel) omvangrijker dan de toegekende Rijksmiddelen, deze bedragen in totaal €188,25 miljoen. De 8,3 miljoen waarvan wij eerder communiceerden dat deze onder voorbehoud was, is op 9 juli 2024 goedgekeurd door de Eerste Kamer.

Omvang pakket PZH

Totaal		€ 696,4 miljoen
Maatregelenpakket 1	Landschap en natuurversterking	€ 430,6 miljoen
Maatregelenpakket 2	Toekomstbestendige land- en tuinbouw	€ 187,0 miljoen
Maatregelenpakket 3	Verbetering waterkwaliteit	€ 42,4 miljoen
Maatregelenpakket 4	Toekomstbestendig water- en bodemsysteem	€ 36,4 miljoen

Beschikbaar budget LVVN

Totaal		€ 188,250 miljoen
Maatregelenpakket 1	Landschap en natuurversterking	€ 128,092 miljoen
Maatregelenpakket 2	Toekomstbestendige land- en tuinbouw	€ 36,021 miljoen
Maatregelenpakket 3	Verbetering waterkwaliteit	€ - miljoen *
Maatregelenpakket 4	Toekomstbestendig water- en bodemsysteem	€ 24,137 miljoen

* Geen bedrag beschikbaar vanuit de SPUK-subsidieregeling van LVVN voor maatregelenpakket 3

Een ontoereikend budget betekent keuzes maken. Om te komen tot prioritering / fasering van dit Maatregelenpakket wordt gebruik gemaakt van het afwegingskader projecten ZH-PLG dat is ontwikkeld in afstemming met Provinciale Staten en ZH-PLG gebiedspartners. Dit afwegingskader is zo opgesteld dat dit ook benut kan worden voor financiële toekenning van middelen in de toekomst, bijvoorbeeld vanuit het Rijk of de eigen provinciale begroting. Gedeputeerde Staten handelen na vaststelling conform het afwegingskader.

Het afwegingskader is voor GS een hulpmiddel voor besluitvorming om te komen tot een transparante en zorgvuldige afweging van ZH-PLG projectvoorstellen binnen de schaarse middelen die er zijn. Dit geeft duidelijkheid aan gebiedspartners en Provinciale Staten en het waarborgt een uniforme behandeling van projectvoorstellen door de tijd heen. Het afwegingskader beschrijft onze werkwijze en de criteria die we hanteren. Het beantwoordt drie kernvragen:
Kunnen we dit? Willen we dit? Hoeveel prioriteit heeft dit?

¹ Dit bedrag is incl. btw, een risico-opslag van 25%, de dekking van de directe en indirecte uitvoeringskosten en conform het prijspeil van 1 januari 2024

GS besluiten welke projectvoorstellen prioriteit krijgen. Een projectvoorstel wordt definitief in de ZH-PLG programmering opgenomen als de benodigde financiële middelen zijn toegekend. Dit kan betekenen dat vervolgbesluitvorming nodig is. Het afwegingskader biedt namelijk geen juridische rechtsgrond voor het verstrekken van financiële middelen. Dit verloopt via subsidieregelingen en/of de begrotingscyclus en de daarvoor geldende procedures en voorwaarden.

Het afwegingskader maakt per projectvoorstel inzichtelijk of het uitvoerbaar is en in hoeverre een projectvoorstel bijdraagt aan doelbereik, of het bijdraagt aan de maatschappelijke en economische waarde van een gebied, wat de realisatie van het voorstel betekent voor ruimtegebruik en in hoeverre het kostenefficiënt is om uit te voeren.

Inhoud van het afwegingskader

Het afwegingskader projecten ZH-PLG kent de volgende inhoud:

- Wat is een afwegingskader?
- Doelen afwegingskader
- Onderdelen afwegingskader en toepassing afwegingskader
 1. Intake: quickscan projectvoorstellen
 2. Uitvoeringstoets
 3. Effectiviteitstoets
 4. Integrale bestuurlijke besluitvorming
 5. Aanvragen en toekennen van middelen
 6. Opname in programmering ZH-PLG en Start uitvoering
- Scope en werking van het afwegingskader
- Beschrijving per onderdeel

Feedback uit de Statencommissie Landelijk Gebied

Uit de vergadering van de Statencommissie Landelijk Gebied op 28 augustus jl. kwam waardevolle feedback die we in het afwegingskader hebben verwerkt. Specifieke toezeggingen waren 1) na te gaan of het mogelijk is om sociaal effect (van maatregelen en projecten) een plek te geven in het afwegingskader en 2) na te gaan welke aandachtspunten uit de Technische Sessie een plek kunnen krijgen in het afwegingskader. Deze aandachtspunten betroffen onder meer:

- Prioriteit op de wettelijke doelen op de korte termijn voor het ZH-PLG, zonder de lange termijn uit het oog te verliezen (verwerkt in de effectiviteitstoets);
- Focus op het belang van meervoudig ruimtegebruik gezien de schaarse ruimte gezien de ruimtevraag die bij sommige maatregelen hoort (verwerkt in de effectiviteitstoets);
- Aandacht dat de focus op haalbaarheid uit de uitvoeringstoets niet op voorhand projectvoorstellen uitsluit die een groot potentieel voor doelbereik hebben (verwerkt in de uitvoeringstoets).

Tevens was één van de conclusies dat geen onderscheid wordt gemaakt tussen de vier genoemde criteria waarmee de effectiviteit van projectvoorstellen wordt ingeschat: 1) doelbereik, 2) maatschappelijke en economische waarde, 3) efficiënt ruimtegebruik en 4) kosteneffectiviteit. Aan de criteria wordt geen weging toegekend in de voorbereiding op de besluitvorming.

Aan beide toezeggingen en bovengenoemde aandachtspunten is invulling gegeven in de nieuwe versie van het afwegingskader. Het inschatten van het sociaal effect is een onderdeel van de

‘effectiviteitstoets’ geworden. Op het criterium ‘maatschappelijk en economische waarde gebied’ wordt ingeschat wat de sociaaleconomische effecten in het gebied zijn op de korte en lange termijn. Dit moet inzichtelijk maken hoe een projectvoorstel onder meer bijdraagt aan toekomstbestendige landbouw en de leefbaarheid van regio’s.

Groslijst beantwoording input gebiedspartners

Veel gebiedspartners hebben schriftelijk een reactie op het voorlopig afwegingskader gedeeld. Uit de feedback van partners bleek waardering dat de mogelijkheid werd gegeven om input te geven op het afwegingskader, ondanks samenvval met het zomerreces. Ook is door een aantal gebruik gemaakt van de georganiseerde inloopmomenten. Een deel van de feedback betrof vragen ter verduidelijking, een deel betrof wensen bijvoorbeeld voorkomend uit een bepaald belang en een deel betrof suggesties aangaande kansen en risico’s en leidde tot aanscherping.

De reacties op het voorlopig afwegingskader die wij hebben ontvangen van de gebiedspartners zijn verzameld in een groslijst waarin vervolgens is aangegeven of en hoe de reactie is verwerkt in de nieuwe versie van het afwegingskader ZH-PLG projecten. Deze groslijst ligt nu voor ter verzending aan de gebiedspartners via de regiegroepen. De gebiedspartners ontvangen de hele lijst inclusief de naam van de organisatie die de reactie ingediend heeft.

Wijzigingen t.a.v. het voorlopig afwegingskader

In de nieuwe versie van het afwegingskader zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd. We maken onderscheid tussen 1) toevoegingen, 2) wijzigingen en 3) suggesties die niet zijn verwerkt.

1: Ter verduidelijking zijn de volgende punten in de nieuwe versie toegevoegd:

- a) Scope op welke projectvoorstellen het afwegingskader van toepassing is: alle projectvoorstellen in het Maatregelenpakket ZH-PLG, ook op projectvoorstellen die niet in aanmerking komen voor LVVN-middelen.
- b) Besluitvormingsproces nader toegelicht ten behoeve van transparantie naar partners, waarbij expliciet is gemaakt dat GS besluit neemt over welke projectvoorstellen in aanmerking komen voor financiering. Indien een (deel van een) projectvoorstel financieel kan worden gedekt vanuit middelen van een derde partij vraagt dit uiteraard ook om besluitvorming via die organisatie. Ook is in het proces onderscheid gemaakt tussen voorbereidende stappen die beslisinformatie opleveren en de uiteindelijke integrale bestuurlijke besluitvorming. Pas na toekenning van financiële middelen is een project daadwerkelijk onderdeel van de ZH-PLG programmering.
- c) Duiding dat besluitvorming wordt voorbereid om tot een integrale programmering te komen. NB: om te komen tot volledig doelbereik en aanpak van de opgaven in het landelijk gebied is meer nodig dan deze projecten. Deze ronde is hierin een eerste stap.
- d) Financieringsmogelijkheden zijn nader toegelicht en wat de (beperkte) flexibiliteit is in toekenning van de LVVN-middelen. Naast toekenning van LVVN-middelen is het mogelijk (delen van) projectvoorstellen financieel te dekken met andere subsidieregelingen, eigen middelen of middelen van derden. Ook zijn combinaties mogelijk voor zover staatssteunregels dat toestaan.
- e) Juridische status toegevoegd. Het afwegingskader biedt geen juridische rechtsgrond voor het kunnen verstrekken van financiële middelen. Dit verloopt via subsidieregelingen en/of de begrotingscyclus en de daarvoor geldende procedures en voorwaarden.

- f) Meekoppelkansen zijn nader gedefinieerd en daarbij is geduid dat meekoppelkansen kunnen bijdragen aan maatschappelijke en economische waarde voor het gebied en efficiënt ruimtegebruik. In het afwegingskader stond al benoemd dat meekoppelkansen een pré zijn.
- g) Wijze van beoordeling is toegelicht voor de uitvoerings- en effectiviteitstoets. Het is explicieter dat het een kwalitatieve beoordeling betreft op basis van expert judgement en welke informatie input is en waarvoor het wordt gebruikt.
- h) Belang voor de lange termijn is op meerdere punten toegevoegd. In de definitie van het criterium doelbereik in de effectiviteitstoets is onderscheid gemaakt tussen doelen op korte en lange termijn. Ook is expliciet gemaakt dat het criterium 'maatschappelijke en economische waarde gebied' ook inschat wat de effecten op lange termijn zijn. Dit geldt ook voor beheerkosten die mogelijk als structurele financiële last bij een projectvoorstel horen.

2: De volgende punten zijn gewijzigd ten opzichte van de voorlopige versie:

- a) Definitie en uitwerking van de criteria op basis waarvan de effectiviteit van projectvoorstellen wordt ingeschat in de 'effectiviteitstoets' is als volgt gewijzigd:
 - i. De definitie van doelbereik is gedetailleerder uitgewerkt per doel. Voor doelbereik is onderscheid gemaakt tussen wettelijke en niet-wettelijke doelen, korte en lange termijn met duiding van de mijlpalen. De klimaatdoelen voor ZH-PLG zijn onderverdeeld voor landgebruik en landbouw. Dit maakt het mogelijk de effectiviteit van projectvoorstellen specifiek voor (een van) deze doelen in te schatten en expliciet te maken aan welke doelen deze bijdragen.
 - ii. De definitie van maatschappelijke economische waarde is verbreed van 'agrarische sector' naar 'gebied' en hierin zijn de sociale effecten verder geduid. De (agro-)economische effecten zijn in de definitie overgenomen en niet veranderd. Toegevoegd zijn de effecten voor de kwaliteit van de leefomgeving door natuurherstel, landschapsverandering of verandering van het watersysteem én de effecten van ecologische diensten zoals vruchtbare grond. Ook is benoemd dat met dit criterium wordt ingeschat in hoeverre een projectvoorstel bijdraagt aan de ambitie voor een toekomstbestendige landbouw en de leefbaarheid van regio's.
 - iii. De definitie van 'ruimtelijke effectiviteit' is gewijzigd in 'efficiënt ruimtegebruik'. Dit sluit beter aan op de inhoud van en de terminologie van het Ruimtelijk Voorstel van de provincie, net als de definitie van dit criterium.
- b) Alleen de uitvoeringstoets en niet de effectiviteitstoets heeft een 'zeefwerking'. De zeefwerking van de uitvoeringstoets is uitgebreider toegelicht. Als de uitvoeringstoets inzichtelijk maakt dat door de risico's en haalbaarheid een projectvoorstel niet tijdig uitvoerbaar is (ook niet na verbeteringen binnen afzienbare termijn) dan valt het voor deze 'ronde' af. De initiatiefnemer mag een aangepast voorstel indienen voor een nieuwe ronde. Een nieuwe ronde vindt plaats als daar financiële middelen voor beschikbaar zijn. De effectiviteitstoets wordt uitgevoerd op alle projectvoorstellen die tijdig uitvoerbaar zijn, eventueel na aanbevolen verbeteringen. Op deze manier wordt onder meer geborgd dat projectvoorstellen met potentieel groot doelbereik niet voortijdig afvallen door een onevenredige focus op haalbaarheid en uitvoeringsrisico's.
- c) Ook is expliciet gemaakt dat de criteria in de effectiviteitstoets niet randvoorwaardelijk zijn. Dat betekent dat een projectvoorstel ook prioriteit kan krijgen als het op één van de criteria laag scoort.
- d) Bij de quick scan is toegevoegd "past in Ruimtelijk Voorstel van de provincie Zuid-Holland".

3: De volgende punten zijn niet verwerkt in het afwegingskader:

- a) Meerdere gebiedspartners verzochten om draagvlak mee te laten wegen in de effectiviteitstoets om een projectvoorstel prioriteit te geven. Dit is niet verwerkt omdat draagvlak al onderdeel van de uitvoeringstoets is. In de uitvoeringstoets wordt nagegaan of draagvlak aanwezig is bij gebiedspartners waarvan een afhankelijkheid is voor het welslagen van het projectvoorstel, zoals medewerking van een grondeigenaar. Ook is benoemd dat in de voorbereiding voor de besluitvorming over de prioritering van projectvoorstellen kennis uit de gebiedsprocessen m.b.t. draagvlak wordt benut.
- b) Meerdere gebiedspartners verzochten om aan één van de doelen of criteria uit de effectiviteitstoets meer prioriteit toe te kennen. Ook was dit onderwerp van gesprek in de vergadering van de Statencommissie Landelijk Gebied op 28 augustus 2024. Conclusie hieruit is dat geen onderscheid wordt gemaakt tussen de criteria en dat er geen weging wordt toegepast in de effectiviteitstoets. Dat is ook expliciet benoemd. Daarentegen wordt wel onderscheid gemaakt tussen de doelen, zoals eerder ook toegelicht. Projectvoorstellen krijgen een hogere relatieve score indien het positief bijdraagt aan wettelijke doelen met een deadline op korte termijn.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 5 - Versterken natuur in Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Het voorgestelde besluit is geen besluit voor het toekennen van financiële middelen en heeft geen directe financiële consequenties. Het afwegingskader heeft betrekking op de projectvoorstellen in het Maatregelenpakket ZH-PLG. Dit maatregelenpakket omvat zoals gezegd 59 projectvoorstellen die op korte termijn uitgevoerd kunnen worden ten behoeve van de ZH-PLG doelen. De geraamde omvang daarvan is € 696 miljoen. Het maatregelpakket is (financieel) omvangrijker dan de toegekende Rijksmiddelen via de SPUK-subsidieregeling; deze bedragen in totaal €188 miljoen. De beschikking voor deze middelen heeft de provincie inmiddels ontvangen.

Juridisch kader

Het afwegingskader biedt geen juridische rechtsgrond voor het kunnen verstrekken van financiële middelen. Dit verloopt via subsidieregelingen en/of de begrotingscyclus en de daarvoor geldende procedures en voorwaarden.

2 Voorafgaande besluitvorming

- GS Besluit op 26 maart 2024 tot Indiening Maatregelenpakket ZH-PLG bij LNV.
- Besluit Ministerraad op 7 juni 2024 over de toekenning van (uiteindelijk) 188 miljoen euro aan de provincie Zuid-Holland.
- GS Besluit op 12 juni 2024 brieven PS en partners over Hoofdlijnenakkoord en stand van zaken ZH-PLG inclusief Maatregelpakketten.
- GS besluit op 9 juli 2024 over de aanvraag specifieke uitkering (SPUK) Rpml.
- GS besluit op 9 juli 2024 over de vrijgave van het voorlopig afwegingskader ZH-PLG projecten aan de regiegroepen ZH-PLG en de Waterschappen in Zuid-Holland.
- GS besluit op 9 juli 2024 over de vaststelling van de samenvatting van het Maatregelenpakket ZH-PLG.

3 Proces

Na vaststelling wordt het afwegingskader als hulpmiddel toegepast in besluitvorming over welke projectvoorstellen al dan niet prioriteit krijgen in de programmering van het ZH-PLG. Hierbij komen inzichten uit de uitvoeringstoets, effectiviteitstoets en de inventarisatie naar financieringsmogelijkheden bij elkaar.

Belangrijke notie daarbij is dat een groot deel van de financiering komt van de door LVVN toegekende middelen voor het Maatregelenpakket ZH-PLG. Niet alle projectvoorstellen uit het Maatregelenpakket komen hiervoor in aanmerking en er is per maatregelenpakket een plafondbedrag bepaald. Dit betekent dat GS binnen een maatregelenpakket kan besluiten aan welke projectvoorstellen deze middelen worden toegekend. De provincie kan in gesprek met LVVN gebruik maken van omwisselbesluiten. Dit geeft beperkte flexibiliteit.

Besluitvorming over de prioritering van projectvoorstellen in GS is voorzien op 17 december 2024. GS worden in de tussentijd geïnformeerd over de voortgang bij de voorbereiding van de besluitvorming. Toegezegd is om Provinciale Staten en gebiedspartners in het 1e kwartaal van 2025 te informeren over het besluit welke projectvoorstellen al dan niet prioriteit krijgen in de ZH-PLG programmering.

Het instrumentarium waarmee de beschikbare middelen worden toegekend aan de projecten (subsidie, opdracht etc.) wordt nog uitgewerkt. Naar verwachting is hierover eind 2024/begin 2025 duidelijkheid, waarna de eerste projecten in Q2 van 2025 kunnen starten.

Na de eerste ronde wordt het afwegingskader geëvalueerd. Dit kan leiden tot bijstelling van het afwegingskader of het proces in de toekomst. In de evaluatie wordt rekening gehouden met herzieningen in het provinciaal Omgevingsbeleid en de impact die dit heeft op de doelen, opgaven en aanpak voor het landelijk gebied.

4 Participatie en rolneming

Het afwegingskader projecten ZH-PLG is tot stand gekomen op basis van input van gebiedspartners. In augustus 2024 zijn de regiegroepen ZH-PLG en de Waterschappen in Zuid-Holland uitgenodigd om schriftelijk te reageren op het voorlopig afwegingskader projecten ZH-PLG dat op 9 juli 2024 is vrijgegeven door GS. 28 organisaties hebben schriftelijk een reactie op het voorlopig afwegingskader gedeeld. Deze input is verwerkt in het afwegingskader projecten ZH-PLG dat voorligt. De groslijst reacties afwegingskader projecten ZH-PLG biedt een overzicht van de ingekomen reacties en wat met de input is gedaan.

De regiegroepen Veenweiden en Zuid-Hollandse Delta die in september plaatsvonden hebben op hoofdlijnen al een overzicht van de reacties ontvangen en zijn geïnformeerd over de rode draden uit de reacties van de gebiedspartners. De regiegroep Kust en Duinen vond plaats medio oktober, ook deze regiegroep heeft dit overzicht op hoofdlijnen ontvangen.

5 Communicatiestrategie

Provinciale Staten en de gebiedspartners worden via de bij dit voorstel gevoegde brieven geïnformeerd over het vaststellen van het afwegingskader. Wanneer er gedurende het voorbereiden

van de besluitvorming over de selectie van projecten nieuws te melden is, wordt dit mondeling gedeeld in de Statencommissie Landelijk Gebied en de regiegroepen.

Nadat definitief besluitvorming heeft plaatsgevonden ontvangen de indieners van de projectvoorstellen in het eerste kwartaal van 2025. Ook worden Provinciale Staten en de regiegroepen dan geïnformeerd. Verder delen wij een nieuwsbericht over de start van de uitvoering van het Maatregelenpakket. En we informeren vertegenwoordigers van de media actief, bijvoorbeeld tijdens een excursie zoals ook bij de presentatie van het Maatregelenpakket in het voorjaar van 2024 georganiseerd.

Gedurende de periode waarin de projecten uit het Maatregelenpakket worden uitgevoerd, communiceren we regelmatig over de stand van zaken, inspirerende voorbeelden en behaalde resultaten. Hiervoor wordt onder meer de lopende videoserie over het landelijk gebied in Zuid-Holland ingezet. Naar verwachting zullen ook de partners die betrokken zijn bij de uitvoering communiceren over hun projecten binnen het Maatregelenpakket.

Voor Statenleden organiseren we – naar verwachting in het voorjaar van 2025 - een excursie zodat zij kennis kunnen nemen van een aantal projecten.